V. évfolyam. Arad, 1890. Szeptember 4. Csütörtök. 237-ik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az „Aradi Nyomdatársaság", az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben *házhoz hordva:*		Vidéken *postai szétküldéssel:*	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 „	Fél évre	7. „
Negyed évre	3 „	Negyed évre	3.50
Egy hóra	1 „	Egy hóra	1.20

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések dija:
Nyolcz hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr.
Minden következőnél . . . . . 4 „
Bélyegdij külön . . . . . 30 „
Nyilttér sora . . . . . 15 „

Ugron Gábor akcziója Aradon.

Arad, *szeptember 3.*

A szélső baloldal nagyhirü vándor politikusa körutjában — ha ugyan minden ugy történik, mint tervezi — Aradot is meg fogja még e hóban látogatni, hogy az adminisztrácziót államositása ellen inditandó nagy hadjáratban itt bontson zászlót a vértanuk városában. Hogy ezt a harczot a függetlenségi párt éppen Aradról készül meginditani, annak egynél több oka is lehet. Egyik oka valószinüleg az, hogy Arad a függetlenségi pártnak egyik legfontosabb pozicziója, ha nem is annyira a hivők számára, mint azoknak — qua függetlenségiek — intellektuális sulyára való tekintetből, ami ismét valószinüvé teszi, hogy Ugron mérsékelt és loyális elvei itt melegebb pártolásra fognak találni, mint Kecskeméten. A másik szempont, mely rá nézve irányadó lehetett, azon körülményben találja magyarázatát, hogy Aradon, ugy a városban, mint a megyében, pártkülönbség nélkül tulnyomó az autonomisták száma, s a függetlenségiek táborában nem tartják valószinütlennek, hogy az állami adminisztrácziót elleni akcziójukba Aradon a szabadelvü párt basonnézetü tagjait is belevonhatják.

Ezen utóbbi körülmény szolgál alapul arra, hogy a dologhoz magunk is jónak látjuk kissé hozzászólani, mert egyébként nem szivesen ártjuk magunkat a szélsőbal politikai pártéletének belügyeibe akkor, mikor azok bennünket nem érintenek. Ez alkalommal azonban szükségesnek tartjuk kissé behatóbban foglalkozni azzal a kérdéssel, vajjon helyes-e, szükséges-e, hogy pártunk autonomista tagjai az önkormányzat érdekében az Ugron-féle akczióban — habár csak szenvedőlegesen is — részt vegyenek?

Nem akarunk félreértetni. Lapunk julius 22-ki számának élén «Lassan a testtel» czimü czikkünkben elég világosan állást foglaltunk a helyhatóságok önkormányzatának elve mellett. Utaltunk azon visszásságra, hogy a mérsékelt ellenzék helybeli közlönye sürgeti a reform keresztülvitelét ugyanakkor, midőn ugyancsak a mérsékelt ellenzék megyebeli korifeusai feliratot provokálnak ellene. Felvetettük nyiltan a kérdést: «Vajjon időszerü-e most nyakra-főre keresztülvinni a reformot? Vajjon most vagyunk-e abban a helyzetben, hogy egy ezredéves institucziót halomra dobjunk, s az önkormányzat utolsó bástyáit ledöntsük?» Kijelentettük továbbá, miszerint annak, hogy egy korszakot alkotó reform a megvalósitásáig érjen, első föltétele az, hogy módozatai legalább alapjukban megállapitva és a nagy többség által akczeptálva legyenek.

Es miként megmondtuk akkor, ugy nem tétovázunk kimondani ma is, hogy igaza volt Tiszának, midőn a helyhatósági intézményt leglényegesebb attributumainak elvétele által végképp semmivé tenni állhatatosan vonakodott, s szivesen átengedjük a mérsékelt ellenzéknek a szomoru dicsőséget, hogy az államositás elvét nálunk ő szülte hosszas vajudások után s keresztülvitelét ő erőszakolta napirendre, s őszintén kivánjuk ma is, hogy a szülő tulélje fiát.

Mindezeket csak azért hoztuk fel, hogy intenczióink félre ne magyarázhassanak akkor, midőn a szabadelvü párt tagjait arra figyelmeztetjük, hogy az Ugron Gábor és a függetlenségi párt által Aradon rendezendő manifesztácziókban az általuk is vallott elvek érdekében felesleges részt vennie. Felesleges, mert hiszen amint Aradmegye megtette, ugy Aradváros törvényhatósága is meg fogja tenni, hogy az önkormányzat érdekében felirjon. De nemcsak felesleges, hanem egyenesen megalázó volna az aradvárosi szabadelvü pártra, hogy egy ilyen fontos ügyben ne a saját neve és czime alatt, hanem a függetlenségi párt dependenciájaként manifesztáljon.

Végre még egy szempont irányadó, s ez különösen fontos. Meg kell gondolnunk, hogy habár bizonyos elvekben, mint például az önkormányzat elve, egyet is ért itt Aradon a szabadelvü párt többsége a függetlenségiekkel, azok megvalósitásához különböző fegyvereket használ, annyira különbözőket, hogy utóbbiakkal egy sorba nem állhat, minek illusztrácziójául elég egyes függetlenségi korifeusok azon fenyegetődzésére utalnunk, hogy az államositás reformját a végső esetben obstrukczióval is készek lesznek megakadályozni.

A kereskedelmi miniszterium an serény munkálkodás folyik több rendbeli ipari törvényjavaslat tárgyában. A munkások betegsegélyzéséről, a munkások baleset elleni biztositásáról és végül az iparfelügyelőségről szóló törvényjavaslatok teljesen elkészültek már, s nagyon valószinü, hogy ezeket Baross miniszter a legközelebbi szesszióban már az országgyülés elé terjeszti.

Uj förendek. A P. Ll. értesülése szerint Zelenka és Baltik nem rég választott lutheránus püspökök a magyar ág. ev. egyház képviseletében legközelebb meg fognak hivatni a förendiházba.

Gazdasági háború Szerbiával. Az „Agence de Belgrade" jelenti: Az ismételt lépések következtében, melyeket a szerb kormány bécsi követe utján tett ama rendszabályok megszüntetése érdekében, melyeket a magyar kormány a Szerbiából való sertésbevitel ellen léptetett életbe, a kormány most már közölte a föltételeket, amelyek mellett a szerződéses állapot a szerb-magyar határon visszaállitható volna.

Az országos magyar ipartanács első gyülése. Baross Gábor kereskedelmi miniszter a hazai ipar fejlesztése érdekében általa szervezett országos magyar ipartanács első ülését kedden délután 1 órára hivta össze. Két távollevő tag kivételével megjelentek az összes tanácstagok, köztük az ország ipari mozgalmainak vezérférfiai. Baross miniszteren kivül megjelent Lukács Béla államtitkár is az ülésen. Baross miniszter az egybegyülteket üdvözölvén, röviden vázolta azt a czélt, mely őt az ipartanács szervezésénél vezérelte; majd kijelentette, hogy az ipartanács müködését nem kivánja §§-ok által korlátozni, hanem főnn kivánja tartani a teljes szabadságot inditványozás és nézetnyilvánitás tekintetében, fönntartva magának természetesen az elhatározás jogát. Végül hangsulyozta a miniszter, hogy az ipartanács tagjaihoz intézett iratok bizalmas jellegüeknek tekintendők, melyek az ipartanács ülései előtt nyilvánosságra nem hozhatók. A miniszter éljenzéssel fogadott beszédét érdemleges tárgyalás is követte, mennyiben egy londoni lakos javaslatot terjesztett a miniszter elé egy 1891-ben Londonban rendezendő osztrák-magyar iparkiállitás tárgyában. A javaslat szerint külön osztrák-magyar kiállitás rendeztetnék Londonban, melyhez a tervező nem kér egyebet, csakhogy a kiállitási tárgyak államköltségen szállittassanak ki s minden kiállitó tartozzék négyszög méterenkint 48 frtot (4 font sterling) fizetni. Az eladás ingyen történnék. — A miniszter a tanács véleményét kérte, vajjon ipari szempontból kivánatosnak tartja-e ily kiállitás rendezését. Hosszabb eszmecsere után a tanács egyhangulag azt mondta ki, hogy ipari szempontból nem ajánlja a kiállitás rendezését, mert a nagy anyagi áldozatok nem állanak arányban a londoni kiállitás által elérhető előnyökkel. Ezzel a gyülés véget ért.

A kiállitásról.

A kiállitás látogatottsága a beállott levegőváltozás miatt a nappali órákban növekedett, noha az iparcsarnok falai anynyira át vannak melegedve, hogy még a tegnapi nap sem volt képes a hőmérséket kiegyenliteni. Az esteli eső azonban az esteli látogatók ama kis számát is elzavarta, akik a kiállitás területén megjelentek.

***

Az iparpavillon este 7 órakor olyan zürzavarnak volt szemtanuja és hallója, minő egy száz tagból álló banda stimmelésének is becsületére válik vala: a XI. d) és e) csoport, a hangszerek próbája ejtetett meg. A katonai zenekar tagjai fujták a bombardont, pikulát, flótát, valdhornt és mind azt a hangszert, ami kiállitva van; e közben szólt a zongora, a czimbalom, s nagyon természetesen mindenki más és más skálát hangoztatott egyszerre. Képzelhető, milyen macskazene lett ebből.

A jury tagjai figyelmesen hallgatták a próbát s ma délután 5 órakor fognak összegyülni, hogy javaslataikat a fő-fő jury elé terjeszszék.

***

A jury-bankett rendező bizottsága nagy buzgalmat fejt ki abban, hogy a bankett közmegelégedésre üttessék nyélbe. A bankett, mint már emlitettük, folyó hó 10-én lesz a kiállitási vendéglőben s az aláirási ivek nemsokára kibocsáttatnak.

***

A kiállitási album nemsokára elkészül és 50 krért kapható lesz. A vállalkozó tervbe vette, hogy egy nagyobb szabásu albumot is ad ki, olyan formátumban, mint az megjelent a budapesti kiállitásról. Ez az album persze drágább lesz.

Külföld.

Olaszok és franczlák. Az olasz sajtó élénken foglalkozik azon legujabb hirrel, hogy Umberto király nem megy, mint tervezte, Spezziába, a „Sardegna" uj páncélos hajó vizrebocsátási ünnepélyére, és pedig azért nem, mert arról értesült, hogy a franczia kormány nem fog hajórajt küldeni az olasz vizekre, hogy a királyt üdvözölje. Ismeretes, hogy midőn Carnot nem rég Dél-Francziaországban és Korzika szigetén járt, a franczia vizeken járt, a franczia vizeken egy olasz hajóraj jelent meg s a köztársaság elnökét ott üdvözölte. Azt lehetett tehát hinni, hogy franczia részről az olaszok ez udvariasságát most viszonozni fogják s ha Umberto király Spezziába jön, ott nehány franczia hajó is üdvözölni fogja. De Párisban nem tartják szükségesnek, hogy Olaszország irányában udvariasak legyenek. Ennek következtében maga Crispi miniszterelnök azt tanácsolta Umberto királynak, ne menjen el Spezziába, mert a franczia hajóraj meg nem jelenése Olaszországban igen kedvezőtlen benyomást tenne. A lapok az esettel igen élénken foglalkoznak. A többek közt a „Tribuna" azt mondja, hogy Crispi eljárását nem lehet rosszallani, s hogy az adott viszonyok közt az őszinte közeledés Olasz- és Franczia ország közt általában lehetetlennek látszik.

A császártalálkozás után. Bécsből irják a „Pester Correspondenz"-nek: A legjobban értesült pétervári lap, a „Novoje Vremja" azon benyomást nyerte, hogy hogy Oroszország nem fog semmi módon törekedni, hogy közeledést érjen el Ausztria-Magyarországhoz. Oroszország ugyanis ugy találta, hogy a monarchiánkkal való barátságos megállapodások nélkül is oly hatalmi tényezők állnak rendelkezésére a Balkán-félszigeten, melyek eléggé ellensulyozzák Ausztria-Magyarország befolyását Bulgáriában és az ez idő szerinti bolgár kormányra. Vilmos császár pedig loyális ember s ezután is meg fogja őrizni a legszigorubb semlegességet mindenben, ami Bulgáriát illeti. (Azt hiszszük is. A szerk.) Idevaló vezető körökben ezen felfogás ellen, még ha az megfelelne is az orosz kormány nézeteinek, mi fontos kifogást sem emelnek, jól lehet másrészről nem szabad tagadni, hogy itt a bolgár viszály békés, protokolláris rendezésétől nem idegenkednének, feltéve, hogy Oroszország nem kivánja a derék bolgárok erőszakos megrendszabályozását. Az ellensuly, melyre az orosz lap czéloz, bizonynyal csak Szerbiára vonatkozhatik: nos, ez már maga Románia által is, mely politikailag folyton szorosabban csatlakozik hozzánk, — jól tudja, miért — ellensulyozva van, és Görögország a német császári házzal van szorosan összekötve, s hogy ez mit jelent, azt az orosz lap maga is meg fogja tudni birálni, mely Vilmos császárt mint oly igen loyális embert magasztalja. Azután a Szerbiában jelenleg uralkodó hangulat fennállása sincs beláthatlan időkre biztositva. Előbb-utóbb ott is keresztül fog törni a szerb állam valódi exigencziáinak felismerése . . . Amint mindezekből kitünik, nem a mi monarchiánk az, hanem Oroszország, mely veszit mellette, ha nem keresi a közeledést hozzánk. Mi, mi csak a békét akarjuk, semmi mást; ha Oroszország el van tökélve, hogy azt ezentul sem zavarja, ugy azzal is meg vagyunk elégedve, de Európára és a katonai terhek alatt nyögő népekre jobb lett volna, ha a czári birodalom kevésbbé gögös és legalább a részleges lefegyverkezésre engedett volna kilátást, mire természetesen nem lehet gondolni addig, mig Oroszország fogig fegyverben áll s a béke fentartását nem az összes hatalmak egyetértő védelmére, hanem a saját maga daczolására alapitja. Majd megjön az ideje, mikor a Neva partján olcsóbban adják.

AZ „ARADI KÖZLÖNY" TÁRCZÁJA.

Szeptember 4.

Panaszok.

(Hiteles források után.)

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Mondják, mondják, panaszolják, hogy a vértanuszobor bujdosó öntője, a sokat emlegetett Tourbain ur, még mindig nincsen Aradon a szobor mellékalakjaival. A „Pesti Napló" ezelőtt már egy héttel nagy élénkséggel jelezte, hogy Tourbain ur „ma" leutazott Aradra és „holnapután" megérkezik a mellék-alakokkal együtt a vértanuk városába. Én nem tudom, hogy mi volt az, de mikor erre a várva-várt ujdonságra ráfogtam az ollómat, hogy másnap aradi keblek is közvetlenül emelkedjenek olvastára, az olló először nem akart kinyilni, s midőn egy erőset nyitottam rajta, olyan gunyos hangon nyiaszent egyet, hogy gondolkozóba estem.

— Micsoda különös jel ez? — gondolkoztam magamban. — Miért vonakodik ez a bizalmas szerszám éppen most, egy örvendetes hirrel szemben, mikor máskor a leggonoszabb dolgok leirásának is olyan enyhén nyitotta szét csápjait?

— No no, öreg! — biztattam — hát mi akar ez lenni? Hiszen nem vagy te valami gyerek-, uj olló. Téged tanitottak már a néhai „Ellenőr"-nél is, és a mi öreg tanitónk, papánk Csernátony is vagdalt már veled a „Rovás"-ba, ha valakinek a mondását, irását akarta szószba tenni. Hát rajta .... És az öreg szépen megbicsaklott, a kivágandó sorokból a szélen mérgesen lecsipett két-két betüt, és a Tourbain jöttéről szóló ujdonságot végül is le kellett irni.

És amint irtam, csak akkor vettem észre, hogy a „Pesti Napló" szerint Tourbain ur „ma" leutazott és „holnapután" Aradra ér.

Aztán mondja valaki, hogy egy öreg ollónak nincs esze . . . Hát lehetne-e csodálni, hogy nem akart szétnyilni, mikor arról volt szó, hogy Tourbain ur három nap alatt ér le Budapestről Aradra. Neki előérzete volt és nem akart engem, régi jó barátját kompromittálni.

Bár hallgattam volna reá, és ne irtam volna le, hogy „holnapután Aradra ér"! . . . Hiszen az a vonakodás, mit az „Ellenőr" régi ollója tanusitott, és az az éles nyisszenés a Napló ujdonságával szemben annyit jelentett, hogy igen, „holnapután" — kis-kedden . . . Mert lám, egy jó hét telt el már azóta, és Tourbain urnak még mindig nem jött el a holnapután, még mindig kis-kedd van.

Legalább igy mondják, panaszolják.

***

Mondják, irják, panaszolják, hogy Aradon minden összel — ahogy megnyilik a sziniszezon — egy régi panaszsebei ujulnak meg. Az ország minden nagyobb városában, a központban a nemzeti és népszinházban, a lapok szini referensei fel vannak hatalmazva, hogy előadás alatt a szinpadon egyről-másról információt szerezzenek maguknak. Én magam nem egyszer hallottam a népszinház intézőitől (mikor véletlenül sokáig nem voltunk a társalgóban, vagy a szinpadon), hogy miért hanyagoljuk el a szinházat? A nemzetiben egy eset miatt rövid időre kimondták, hogy csak szinmüirók mehetnek előadás alatt a szinpadra. De csakhamar belátták ennek a természetellenes voltát és ma van minden a régiben: a lapok szinireferensei állandó vendégei a szinpadnak.

És ez természetes is. Évtizedek praxisa hagyta helyben és jónak találta. A kinek ezt magyarázni kell, az ugy sem érti meg a dolog tendenczijáját. A szinpadon ugy is mindenütt szigoru rend van; aki annak ellenére lábatlankodik, azzal ugyis elvégez a rendező, vagy az ügyelő, s egy szinigazgatónak mindig inkább érdekében állott, hogy ne ugynevezett „mübarátok" és nagytekintélyü habitüékkal, hanem szinireferensekkel találkozzék olykor a szinpadán. Van elég mondanivalójuk egymásnak, ha a helyzetüket komolyan, leikiismeretesen fogják fel. Amikor egymást kutatniok s rendőri kordonokon keresztül keresgélniök kell, bizonyosan nem sokat törődnek egymással.

A fáradságot jutalmazó, szolid reklám egyrészről, és a jólértesültség a másik fél részéről megérdemelné, hogy legilleték esebb helyen is figyelembe vegyék már egyszer e helyzet tarthatatlanságát és intézkedjenek, hogy valamennyi lap szinireferense kapja meg a paszpartut a szinpadra.

Krecsányi egyszer azt mondta:

— Ha az urakat nem látom egy este a szinpadon, nyugtalan vagyok és azt hiszem, hogy másnap a lapok meg fognak ölni.

Pedig Krecsányi tudott egy kis rendet tartani a szinpadon, és van egy szemernyi érzéke az iránt, hogy ki oda való . . .

***

Mondják, irják, panaszolják, hogy manapság Aradon alig vannak idegesebb emberek, mint akiket a passziójuk — hogy is mondjam? — kutyatulajdonossá tett. Három hónap leforgása alatt már másodszor kerül érvényre a szájkosár rendelete és igy a szegény állatok vexacziója. Kinos gyötrődés az a szegény páráknak. Mert tessék elképzelni, hogy ide bent a belvárosban, hol ezek az állatok legtöbbnyire tisztán vannak tartva, van vizük, van ételük, és igy szelidek, ártalmatlanok, mindennap már kora reggel szájukra kapják azt a hitvány kosarat, mit a szegény állat nem tud megszivlelni, s nem tudja miféle büntetésül kapja e torturát. A legszelidebb kutya is megvadul tőle. A félnapot azzal tölti, hogy oldalt fekve a földön lerágni igyekszik a kosarát; felüvölt, ha gazdája hozzá közeledik, azt véli, hogy még valami különb nyügöt akar reá rakni, s elbuvik óraszámra; majd nem eszik és e miatt olyan ingerlékeny, hogy ha este leveszik végre fejéről azt a peczér-átkot, képes az első idegennek minden ok nélkül nekirontani. Oda kinn a külvárosokban ezalatt a lompos, kóczos kutyák szabadjára csatangolnak, azok az állatok, melyek sem rendes gondozást, sem pedig rendes etetést nem ismernek.

Mert a peczér ide bent van elfoglalva. Látni kell azt a piszkos, ronda alakot, minő kérkedve iramlik végig az aszfalton, kezében a sárga drótból való horoggal, és nyomában egy vagy két fegyveres rendőrrel. Férfi vagy nő, az e szenny-parádénak mindegy, félre löki az utból, ha egy kutyát utjában talál. Merjen szisszenni csak valaki, rögtön omlik a bagós arczulatból a szitok, és szerencsés, aki ennyivel megmeneksik. Hja, a háta megett van a rendőrség e legnagyobb protezsáltjának a puskás Andris, aki mindenben a fiók-vihodárnak tartozik igazat adni.

Beszéltem tekintélyes, komoly emberekkel, és „köpedelemnek" tartják ezt az állapotot, és nem tudják elgondolni, hogy most, midőn sem a veszettség nem grasszál, sem pedig a kánikulai állapotok rendszeres következményei nem fenyegetnek: miért a törvény kivételes állapotokra szóló §-ának ez alkalmazása? nem is szólva annak kirivóan durva foganatositásáról.

Emlegetik az állatvéd-egylet alakitását. De mire? Kinek? Akik az állatvédegylet tagjai lennének, azok ugyis tudják . . . de más helyen kellene megtudni, hogy mit irt Byron a kutyájának a sirkövére . . .

Spadassin.

Az elvesztett paradicsom.

(Franczia regény.)

Az „Aradi Közlöny" számára eredetiből forditotta.

[30] **Gráczianna.**

III.

Közel a szemhez, távol a szivtől.

Naponként vándorolva ért el Fernande Orleans környékére. Ezen az oldalon a vancluse-i egyenruha nem volt ismeretes, ugy, hogy most már nem kellett félnie semmitől. Az egész uton koldulásból élt. Ferté-Saint-Aubinba érve, amely egy nagy falu a Sologne határában, a szegény asszony talált valami kis munkát egy tanyán.

Beszélgetés Crispiről. A Gaulois következő részleteket közöl egy Nicotera val folytatott beszélgetésből:

— Hisz ön Crispi bukásának közelségében?

— Hiszek.

— És a választások közelségében?

— Szintén. A radikálisok föl fognak támadni. Mindnyájan állást foglalunk az ellen az ember ellen, kit Olaszország szerencsétlenségének tekintünk.

— Hisz ön abban, hogy Olaszország komolyan közelednek Franciaországhoz?

— Nem kételkedem benne. Meg kell történnie Oroszország nemzetgazdasági szempontjából.

— Megujították a hármas szövetséget?

— Nem hiszem. A király megteheti azt, mit Olaszország érdekében fekvőnek hisz, de azt hiszem, megvárja előbb a legközelebbi választások eredményét.

— Hisz ön az olasz dinasztia jövőjében?

— Hiszek; Olaszország csak mint monarchia állhat fenn.

— Hiszi azt, hogy a Vatikán közeledik a Quirinálhoz?

— Nem; amig Crispi és politikája fennáll, a Crispi politikája által demoralizált Itália nem emelkedhetik fel erkölcsi tekintetekben. Crispi bukni fog, biztos hiszem, mert Olaszország nem eshetik áldozatául a Crispi általi demoralizálásnak. (!?)

Orosz katonai mozgalmak. Sándor orosz czár tudvalevőleg a héten az orosz birodalom déli részeibe utazik, hol igen nagyarányu hadgyakorlatok fognak tartatni. De a déli, különösen a lengyel tartományokban egész nyáron át szakadatlanul folytak a gyakorlatok, melyekről időnkint egyes németországi lapok érdekes részleteket közölnek. Igy például egy varsói levél szerint a Visztula menti fontos erősségben Novo Georgievszkben közvetlenül Gurkó tábornok vezetése alatt a mult hó végén igen érdekes várgyakorlatok voltak. Maga a tábornok tüzte ki a megoldandó feladatot s a kivitelről azután ismét közvetlenül maga mondta el véleményét. A tábornok először hatalmába keritette a folyón levő uj hidat s a védelmére rendelt sánczokat; onnan a várnak ugynevezett Borodino-frontjára ment, hogy a további müveletek lefolyását megfigyelje, mi — mint környezetének mondta — könyen valóságos háboruban is ismétlödhetik. Az volt a föltevés, hogy az ostromló fél az elsővonal eröditményeit elfoglalja s hogy a védő fél tüzérsége a fővonalon már szintén sok kárt szenvedett; ez ellen tehát valóságos roham van tervben s az első párhuzam már el is készült. Az ostromlók hadállásait számos tábla jelezte. A védelem egy hadi lábon álló zászlóaljjal és üteggel kitörést tetetett, melyet a fővédelmi vonalon 48 ágyu vezetett be. A kitörő csapatok böven el voltak látva éles töltönynyel. A gyakorlat után Gurkó tábornok végig járta az ellenség hadállásait s igen keményen nyilatkozott a nagyon kevéssé kielégitő tapasztalatokról, melyeket ott tett. Különösen a fővonalon levő tüzérségnek kellett sok idő, mig eltalálta az ellenséges hadállás távolságát. E hibát komolyan megrótta s azt mondotta, hogy minden vár tüzérségének főparancsnoka ismerni köteles a vár közvetlen közelében levő távolságokat. Gurko a gyalogság támadását is erélytelennek találta. — A varsói XV. számu hadtest főparancsnokává Mirkovics tábornok neveztetett ki. A tábornok 56 éves s csak hadnagy korában vett részt rövid ideig háboruban; utóda a 29. gyalog-hadosztály parancsnokságában Voide tábornok lett, ki szintén csak az 1863-iki forradalom idején látott ellenséget, máskülönben pedig soha sem volt háboruban. — Sándor czár a narvai hadgyakorlatok alkalmából a pétervári katonai kerület főparancsnokához, Vladimir nagyherczeghez kéziratot intézett, melyben elismerését fejezi ki a legénység magatartása felett. Katonai körökben bizonyos figyelmet kelt, hogy a kéziratnem tesz említést Vilmos császár jelenlétéről, mint az a császár első látogatása alkalmával történt.

A Balkán államok szövetsége. Párisi lapok a napokban azon kalandos hirt közölték, hogy az angol kabinet Németországnak és Oroszországnak azt az inditványt tette, hogy a Balkán-országokból nagy államszövetség alakittassék, melynek semlegességét az összes európai hatalmak elismernék. A szövetség tagjai lennének: Románia, Szerbia, Bulgária, Montenegró és Albánia. Honnan vették a franczia lapok e képtelen hirt, arról nem adnak számot. De komolyan e tervről csak szólani is alig lehet s annál kevésbé tehető fel, hogy az angol politikai világ köréből indulhatna ki, hisz a szövetség tagjai közt Albánia is emlittetik. Már pedig önálló Albánia egyáltalán nincs s el sem képzelhetni, hogy a porta e tartományát háboru nélkül át fogná engedni akár a Balkán-szövetségnek, akár más valakinek. A franczia lapok földrajzi ismereteit ismét nagyon kedvezőtlen világitásba helyezi, hogy ilyen esetlen tervvel egyáltalán foglalkoznak.

Legujabb posta.

— **Szedán napja.** A szedáni csata évfordulója alkalmából a középületek, valamint sok magánépület is gazdagon fel volt lobogózva kedden Berlinben. Az iskolákban ünnepélyeket tartottak s a tanulók kirándulásokat tettek a környékre tanitóikkal. Az utczák ünnepi képet nyujtottak s mindenütt nagy volt az élénkség. Délután a városház tornyának erkélyén hangverseny volt s a „Nun danket Alle Gott“ czimü khoralt adták elő. Mikor aztán a „Wacht am Rhein“-t kezdték játszani, az összegyült sokaság éneke kisérte a zenét. Este a városházát s a főutczát bengáli fénynyel világitották ki. Sok egyesület ünnepélyekkel ülte meg a napot.

— **Angol-orosz egyezmény.** A Volkszeitung egy pétervári jelentése szerint az orosz fővárosban hire jár, hogy a bolgár kérdésben angol-orosz egyezség (?) várható a közeljövőben.

— **Az irredentizmus ellen.** A „Pol. Corr.“ egy római értesitése arra utal, hogy a radikálisok vezetői ugy viselkednek, mintha a Barsanti- és Oberdank-egyletek feloszlatását éppen csak egy Ausztria-Magyarországnak tett szolgálat, azaz Olaszország szövetséges viszonyára való tekintetekből foganatositott intézkedés gyanánt fognák fel. Már pedig biztos megfelel a tényeknek, ha a római prefektus a miniszterelnökhöz intézett jelentésében, melyben felsorolja az Oberdank-egyletek feloszlatását sürgető okokat, azt a körülményt is felhozza, hogy ezek az egyletek Olaszországnak a barátságos hatalmakhoz való jó viszonyát akarnák megzavarni. Nem kevésbbé áll azonban az is, hogy a kormány főleg a radikalizmus üzelmeit, melyekkel szemben talán nagyon is soká volt elnézéssel, a feloszlatási intézkedéssel meg akarta fosztani törekvései propagandájának talajától és eszközeitől. Nemcsak a Barsanti-egyletek voltak a republikanizmus nevelői, hanem az Oberdank-egyletek is követtek, antimonarchista czélokat az irredentista tendenczia mellett.

Táviratok.

— **A bőripar-kiállitás.** —

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A bőripar-kiállitást a városligeti iparcsarnokban Baross Gábor miniszter ma délelőtt megnyitotta számos előkelőség jelenlétében. A kiállitás rendkivül gazdag. A kiállitók száma 387. Különösen gazdag az aradiak, kolozsváriakés gyulaiak kiállitása.

— **A király utja.** —

Teschen, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A király ő felsége ma reggel 6 órakor Oderbergen át udvari különvonaton kiséretével együtt ide érkezett. A gazdagon feldiszitett pályaudvarban Jäger tartományi elnök, Larich gróf tartománygyülési elnök, Sniegon fölszentelt püspök, Haase szuperintendens, Rosenberg kerületi főnök, Demel polgármester, a községi tanácsosok, a helyi hatóságok fejei, Krieghammer hadtestparancsnok, Pallavicini őrgróf, Boos-Waldek gróf és Jeiteles udvari tanácsos fogadták ő felségét, ki a jelenvoltak mindegyikéhez nehány nyájas szót intézett, mire megtekintette a zenekarral és zászlókkal kivonult hadastyán-egyleteket és a tüzoltóságot. Harangok zugása, a taraczkok durrogása és a sorfalat álló tömeg tömött sorai közt hajtatott ezután ő felsége az ünnepiesen diszitett és zászlódiszben álló Sachsenbergen keresztül a városba. Az Olsa hidja mellett emelt antik stylü és csinnal diszitett diadalkapu előtt a községi bizottság testülete és fehérbe öltözött lányok közül az egyik, rövid beszéd kiséretében, virágbokrétát nyujtott át ő felségének, a melyet az uralkodó kegyesen fogadott. Ő felsége ezután az udvari szállásra a főherczegi kastélyba hajtatott. A kastélyhoz vezető uton a főherczegi gyár munkásai zenekarukkal állottak sorfalat.

— **Merénylet.** —

Nisni-Novgorod, szept. 3. (Saját tud. táv.) Egy fiatal ember tegnap merényletet kisérlett meg Baranov tábornok kormányzó ellen. Az alatt az ürügy alatt ment a kormányzóhoz, hogy fontos titkot akar vele közölni, aztán hirtelen töltött revolvert fogott a kormányzóra, de Baranov megragadta a karját, ugy, hogy a golyó a földbe furódott. A merénylőt letartóztatták; azt mondja, hogy Vladimirov-nak hivják.

— **Elmaradt hadgyakorlat.** —

Vöcklabruck, szept. 2. (Elkésve érk.) (Saját tud. táv.) A tartós esőzés folytán a mai hadgyakorlat és szemle elmaradt. A főherczegek és a miniszterek délután 3 és fél órakor utaztak Bécsbe. Az udvari ebéd után, melyhez az itteni lelkészek és a helyi hatóságok főnökei hivatalosak voltak, ő felsége a pályaházhoz hajtatott, és az ott egybegyült méltóságoktól elbucsuzván, pontban 6 órakor utazott el a közönség lelkes éltetései közt. Ő Felsége a kocsi ablakából kegyteljes üdvözléssel köszönte meg a tüntetést.

— **A német császár utja.** —

Kiel, szept. 3. (Saját tud. táv.) A kastélyban történt fogadtatásnál Vilmos császár különösen Sternеck báró és Hornby tengernagyokat tüntette ki. A fogadtatás után a császár a „Hohenzollern“ fedélzetére ment, hol 8 órakor udvari ebéd volt. Midőn a császár a Hohenzollern fedélzetére indult, a „Ferencz József“ nevét viselő osztrák-magyar páncélos hajó villamos fényben tündökölt és bevilágitotta az egész kikötőt.

— **Árviz Prágában.** —

Prága, szept. 3. (Saj. tud. táv.) Az alsóbb városrészek utczáit és az alacsonyabb fekvésü külvárosokat ma reggel elöntötte az ár. A lakókat ki kellett szállásolni. Egy ponton, amelyen utászok voltak, felfordult. Eddig hat ember hiányzik. A viz állása emelkedik. Még mindig tart az esőzés.

— **Amerikából.** —

Washington, szept. 3. (Saját tud. táv.) A szenátus megkezdette a vámtarifa „Czukor“ czimü tételének tárgyalását. Hale módositványt nyujtott be a földgömb nyugati államai közötti kölcsönösség érdekében. Az inditványt elfogadták.

— **Sztrájk.** —

New-York, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A Panama-vasut épitkezésénél alkalmazott munkások bérök leszállitása miatt megkezdték a sztrájkot.

— **Meeting a munkások ellen.** —

Sidney, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A munkaadók szövetkezete által egybehivott és tegnap délután megtartott gyülés, melyen valamennyi iparág volt képviselve, egyhangulag határozati javaslatot fogadott el, melyben a munkások elleni szövetkezésnek feltétlen szükségét elismeri és az érdekelteket a hozzájárulásra nyilvánosan felhivja. A határozati javaslat kijelenti, hogy el kell ismerni, hogy a hajótulajdonosok a küzdelmet általános érdekben folytatták, elitéli azonban a boycottot, mely a személyes szabadságot sujtja és az ausztraliai gyarmatok legkiválóbb érdekeit kárositja.

Naptár.

Szeptember 4. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Rozália. — Protestáns naptár: Rozál. — Görög-orosz naptár (aug. 23): Farkas. — A nap kél 5 óra 23 perczkor, nyugszik 6 óra 34 perczkor.

Szeptember 7. Az uj-aradi tüzoltókar zászlószentelése.

Szeptember 7—8. Az aradi könyvnyomdászok önképző-egyletének 10 éves jubileuma, kapcsolatban zártkörü tánczestélylyel.

Szeptember 7—8. Az ipartestületek országos értekezlete.

Október 6. A vértanuk szobrának leleplezése.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 761.0 mm., délután 2 órakor 761.1 mm. *Hőmérsék:* reggel 7 órakor C° +12.7, délután 2 órakor C° +17.9. *Szél iránya és ereje:* reggel 7 órakor N. 2, délután 2 órakor N. 2. *Felhözet:* reggel borult, délután borult. *Csapadék* az utóbbi 24 órában: 14 mm.

HIREK.

— **Kozma Sándor** állami kir. főügyész meghosszabbitotta Aradon időzésének idejét s csak ma délben fog visszautazni Budapestre. Kedden délben Sallay Béla vendége volt a kir. főügyész azzal a társasággal, mely tiszteletére Pohlnál a bankettet rendezte. Tegnap délben Fábián László, főispán vendégszerető házához volt hivatalos az egész társaság. A lakoma igen kitünő hangulatban folyt le. Felköszöntöket is mondtak. Az elsőt Fábián László főispán mondta Kozmára. Kozma Sándor erre felelt, a főispánt és családját éltetve. A társaság majd minden egyes tagja mondott ezután felköszöntőt. Az ebédről az egész társaság a kiállitás területére ment, hol a kiállitási bizottság, élén annak elnökével ifj. Kristyóry Jánossal, ünnepélyesen fogadta a kir. főügyészt.

— **Az október 6-iki ünnepély** rendező bizottsága tegnap délután ülést tartott Lukácsy Miklós elnöklete alatt. Elnök előadja, hogy az ünnepies mise zenei részét Institoris Kálmán és Höszly Jakab vállalta magára. A bizottság át fog irni a plébániához, hogy okt. 6-án reggel 9 órakor ünnepies requiemet tartani sziveskedjék. A dalárdák ügye egy bizottságra bizatott. E bizottság tagjai: Kertay Ede, Preisinger József, Institoris Kálmán. A bizottság kérdést intéz a Petőfi-társasághoz: kivel szavaltatják el a pályadijat nyert ódát. Virágh Lajos inditványozza, hogy az elnök nézzen utána maga a dalárdakérdésnek, hogy az ünnepély e része is legyen olyan impozáns, mint a többi. Az inditványt elfogadták. Szó volt arról is, hogy kiket bocsássanak be a templomba s nem volna-e jó a misét szabadban szolgáltatni? Ez utóbbi már tulhaladott álláspont lévén, attól a bizottság eltekintett s a misé a templomban lesz. Tudomásul vették, hogy az ünnepély programmját a nagybizottság következőleg állapitotta meg:

1. Gyászmise a minoriták templomában.
2. Kivonulás a szabadba, a vértanuk kivégeztetési helyéhez.
3. Hymnus eléneklése.
4. A vértanuszobor-bizottság elnökének Fábián főispánnak megnyitó beszéde. Szobor-leleplezés.
5. Zala György átadja a szobrot.
6. Az óda elszavalása.
7. Alkalmi gyászdal eléneklése.
8. Emlékbeszéd; tartja Lukácsy Miklós, az aradi honvédegylet elnöke.
9. A vértanuszobor-bizottság 3 tagja a szobrot átadja a városnak.
10. Szózat eléneklése.

Ezzel kapcsolatban felemlitjük „azt mondják“ után, hogy a vértanuszobor néhány része Tourbainnel ma vagy holnap városunkba érkezik. Mi már csak akkor hiszünk mindent, ha látunk valamit.

— **Az időjárás.** Vége a kánikulának s belejutottunk a kellemes szeptemberbe nemcsak a naptár, hanem az időjárás szerint is. A hétfő esti csepergésre kedden ugyan ismét kiderült, de estére — mintha csak a kiállitás esteli vendégeinek megjelenését várta volna — hirtelen elborult az ég és megindult az eső, mely aztán egész éjjel tartott. Ez volt az első valamire való eső két hónap óta. Szerdán borongós hüvös időjárás tartott eső nélkül, mig este felé ismét csillagos lett az égbolt.

— **Honvédeink** ma indulnak el a lugosi sátortáborba reggeli 7 órakor; gyalog mennek és pedig az első nap Alicsig, hol pihenő lesz. A második állomás Lukarecz, a harmadik Lugos.

— **A vértanuk requiemén** való részvételre most kéri fel a közreműködő hölgyeket és urakat Institoris Kálmán, Áradváros főjegyzője. A közreműködést mükedvelőink közül már sokan megigérték.

— **Az aradi polgári jótékony nőegylet** választmánya elhatározta, hogy az egylet czéljaira mükedvelői előadást rendez. Hogy mikor lesz ez az előadás, az még nincs megállapitva, de a résztvevők felkérése most folyik s attól függ: szini előadás lesz-e, vagy tablók, vagy mind a kettő együtt.

— **Az aradi evezős-egylet** (melyet tévesen neveznek regattásoknak, lévén a regatta verseny) egy szép uj hajót rendelt meg az összetörött helyébe. A hajó már vasárnap Aradra érkezik.

— **Az iparos-kongresszus** fogadó bizottsága tegnap délután ülést tartott. Elhatározták, hogy a 60 tagu fogadó bizottság már ma, csütörtökön megkezdi akcióját, kivonul a vasuthoz és onnan zeneszóval hozza be az érkező vendégeket. Az ismerkedési estély Nagy Sándor ipartestületi vendéglős helyiségében lesz s a vendégeket az illető szállást adók innen vezetik haza. A bizottság azt hiszi, hogy elegendő szállással fog rendelkezni, de akiknek nem lenne szálás adható, azt a vendéglőben helyezik el.

— **Száj- és körömfájás.** A Dogarutanyán kiütvén a száj- és körömfájási betegség, a tanyán található mind a 41 szarvasmarhába beoltották e betegséget s igy a járványnyal remélhetőleg két hét alatt végezni fognak. Az elzárolási intézkedéseket megtették.

— **Az „Aradi Tornaegyesület“ választmánya** tegnap ülést tartott, melyen Robitsek Agoston dr elnökölt. Első sorban elnök melegen üdvözölte a választmány tagjait az uj tornaévad elején s müködésükhöz kitartást és eredményt kivánt. Titkár-müvezető jelentette, hogy a kiállitás tartama alatt tervezett „Dél-magyarországi torna-ünnepély“ben való részvételre csak 14 müködő tag jelentkezett, de tekintettel azon körülményre, miszerint október 5-ikére, mely időben az ünnepély megtartandó lett volna, ugy is bajos lenne az elszállásolás, az ünnepély ilyen körülmények között kivihetetlen. A választmány belátván az ünnepély sikeres rendezésének lehetetlenségét, kimondja, hogy az ünnepély rendezése a napirendről levétetik. Szóba került ezután a tornázás és vivás megkezdése. Határozatilag kimondatott, hogy a tornázás szeptember hó 15-ikén, a vivás pedig október hó 2-ikán veszi kezdetét. Ezután több folyó ügynek letárgyalásával a gyülés véget ért.

— **„A lefoglalt Stuart Máriák.“** Lapunk tegnapi számának ily czimü ujdonságára a következő helyreigazitást vettük: T. Szerkesztő ur! Becses lapja tegnapi számában a hirek rovatában megjelent „A lefoglalt Stuart Máriák“ czimü közleményre vonatkozólag kijelentem, hogy az egész közlemény koholmányon alapszik; egyuttal kijelentem, hogy a kérdéses Stuart Mária nympha-tejkivonatot a kiállitási csarnokban saját kérelmemre foglaltatta le a helybeli rendőrség, mert egy ellenséges indulatu ügytársam ármányos uton jó hirnevem tönkretételére törekszik; — végül a czikkiró azon szatirisztikus kifejezésére, hogy én „Carl Joó v. Szentivány“, „mint a pakétákon olvasható“ kifejezéssel éltem, azzal, azt hiszem, nem vétettem magyar érzelmüségem ellen akkor, midőn ugyanazon pakéta fölapján czégem óriási betükkel magyar nyelven van feltüntetve, és ezt tettem azért, mert szerény munkásságom gyártmányai nemcsak magyar, hanem német és a keleti tartományokban is keresletnek örvendenek. Ennyit tartottam szükségesnek a czikkiró ur közleményére válaszolni. Arad, 1890. szeptember 3. Szentiványi Joó Károly. — A beküldött helyreigazitásnak annyival készségesebben adtunk lapunkban helyet, mert a rendőrségtől nyert saját értesülésünk alapján magunk is meggyőződtünk arról, hogy Szentiványi urnak felszólalása minden részében megfelel a valódi tényállásnak, s a nehézményelt közlemény lapunk tegnapi számába csakis rovatvezetőnk téves értesülései alapján kerülhetett, amit az igazság érdekében részünkről is készséggel konstatálunk. Szerk.

Nyár közepe volt. Ez a legjobb szezon a munkásokra nézve.

Fernande különben nem volt követelő. Megtakaritott nehány sous-t. Az aratás befejeztével elbucsuzott kenyéradóitól, megkérdezte a Gerdonba vezető utat és elment.

A szive ugyancsak erősen dobogott, mikor az általa oly jól ismert vidékre érkezett.

Csak másnap érkezett Gerdonba az argenti vonattal.

Es daczára annak, hogy itt teljesen ismert helyen járt, az arczok mind idegenek voltak előtte.

Argentból gyalog jött Gerdonba, miután Argentban egy vendéglőben valamit evett és ivott.

Minden lépésnél kénytelen volt megállani.

Ugy tetszett neki, mintha meg lett volna halva és hogy csoda által nyerte ismét vissza életét.

— Husz esztendő! — mormogta — husz esztendeje!

És e husz esztendő daczára mégis mindenre emlékezett, amint tovább haladt. A kastélyban történt események mind felelevenedtek lelkében, ahogy Bergereaux felé közeledett. Kezét a szivén tartva haladt tovább lassu léptekkel.

Oly gyöngének érezte magát ez emlékek előtt, hogy az egész délutánt mozdulatlanul töltötte egy helyen.

Este felé a levegő kissé lehült és Fernande folytatni akarta utját, mikor egyszerre lódobogást hallott.

A lovasok még távol voltak a nagy erdőben. Nem láthatta meg arczukat, csak azt vehette ki, hogy Bergereaux-ból jöttek. Ah! hogy dobogott a szive!

Közeledtek. A lovak lépésben mentek.

Nemsokára meg tudta különböztetni az arczok vonásait. A fiatalabbik egy aggastyán előtt lovagolt. Körülbelül harmincz éves lehetett, izmosnak látszott és előkelő mozdulatokkal fékezte a gyönyörü telivér állatot. Arcza egyszersmind erélyt és szelidséget fejezett ki. Homloka komoly és gondolkozó. Rövid, nyirt körszakálla gesztenyeszinü.

Az első tekintetre Fernande nem ismerte meg.

A másik lovag körülbelől hatvan éves lehetett. Haja és szakálla teljesen fehér. Magatartása kiválóan előkelő. Egyenes, sovány, büszkén tartva a fejét, elegánczia tekintetében nem maradt hátra a fiatal ember mögött.

Hanem az aggastyán láttára Fernande nem birta visszafojtani az ajkaira tódult felkiáltást.

Egész szive a férfi felé sietett, akiben Villadon grófot, férjet ismerte meg.

Ah! milyen szomorunak nézett ki! A szenvedés véste ebbe az arczba a ránczokat inkább, mint az évek, és inkább, mint az emlék, mint az aggkor fáradalma hervasztották el szemei körvonalát; ezek a szemek még mindig nagyon szelidek és jók voltak.

Fernande kezei akaratlanul a gróf felé emelkedtek. Kiáltani akart volna:

— Orban! Orban! En vagyok . . . Nézz reám . . . Ugyan kérlek, nézz reám.

Miféle asszony ez?

Egy ismeretlen, kétségkivül koldusnő.

Tovább ment.

De a másik lovag, a fiatal ember? . . . Apjához hasonlitott . . . Igen, a vonások közösek voltak . . . Egy anya nem téved . . . Ez itt fia volt, André . . .

Már messze voltak . . .

Es Fernande a porondon térdelve, az ut szélén, összekulcsolt kezekkel, sóvárogva nézett utánuk.

Kezeivel csókokat intett a távozóknak.

Azután ismét leült; még képtelenebb volt, mint reggel, hogy utját folytassa.

Egy gondolat támadt lelkében, egy kétely, egy félelem:

— Es Noel . . . Mi történt Noellal? . . . Ebben a sétában miért nem kisérte el bátyját? . . . Meghalt? . . . Mit csinál?

És türelmesen várakozik, remélve, hogy meg fogja látni a büntény, a szerencsétlenség gyermekét, alig merve gondolni is arra az életre, ami osztályrészül juthatott a szegény kis elhagyatottnak egy apa mellett, aki öt gyülölte.

A nap ismét leszállott. Most hét óra lehetett. Hanem juliusban hét órakor még világos van.

— Vissza fognak térni — szólt magában. — Erre jönnek . . . Hiszen erre fekszik a bergereaux-i kastély . . . Kénytelenek ezt az utat választani, ha csak nem mennek a mezőkön keresztül.

Mikor aztán ismét lódobogást hallott, nehogy lássák, elrejtőzött egy fa tövében. Most villámgyorsasággal mentek el mellette és Fernande ismét egy csókot küldött utánuk, és szemeiből az öröm édes könyei hullottak.

Szegény asszony!

Ismét a Gerdonba vezető utra tért.

Onnan a Bergereaux kastélyt láthatta. Megállt, hosszasan tekintve oda, ahol egész világa, egész élete rejlett. A diner órája volt. Bizonyára a nagy ebédlőben szolgálnak fel. Szerettei azután pedig kimennek a szép parkba sétálva, szivarozva a fák alatt. Gondolatban Fernande mindezt tulélte.

Es ők talán boldogok, ha már elfelejtettek mindent! . . .

Vajjon elfelejtettek-e?

Háta mögött emberek jöttek, egy férfi és egy asszony. Minthogy az éj mindinkább besötétedett, Fernande nem láthatta őket. Az asszony őt azonban megnézte, mikor mellette elhaladt.

— Mit csinál itt, lelkem? — kérdé.

— Semmit, asszonyom, — mondja Fernande . . . kipihenem magam . . . , rosszat teszek? . . . Akkor elmegyek . . .

— De nem, de nem, ezt nem mondtam.

Az asszony mögött egy sötét alak jelent meg: egy pap. Ez volt a második.

— Mi az, kedves Denise? — kérdi emez.

Denise! ez a név feltünt Fernandenak! . . . Denise! ő volt az, aki egy hanyag pillanatban okozta az André szerencsétlenségét, az urnője iránti ragaszkodása daczára.

(Folytatása következik.)

— **Adomány**. Az aradi Gebhardt-czég egy pöréből befolyt 2 frtot az árvaháznak adományozta. Salacz Gyula polgármester ezt az összeget beutalványozta a pénzalapba.

— **Az iskolákban** az előadások nemsokára kezdetüket veszik. Az ünnepélyes Veni sancte a fiuiskolák tanulói részére ma reggel 8 órakor lesz a minorita-atyák templomában. A leánynövendékek miséje ugyancsak ma 9 órakor lesz. A polgári iskola növendékei pénteken reggel 8 órakor jelennek meg a templomban s ezután az előadások általánosan megkezdődnek ugy a fiu-, mint a leányiskolákban.

— **A tandijmentességre** jogositó okmányokat még csak ma és holnap fogják kiszolgáltatni. Tegnap estig 1300 ilyen okmányt adtak ki.

— **A temesvári kiállitás** ujaradi bizottsága következőleg alakult meg: Elnök Kabdebó Ferencz, helyettes elnök Hruzek Béla, tagok: Rittlich Antal, Náve Vilmos, Orth Gyula, Ternajgó Czézár, Steinbruckner Ferencz, ifj. Hackel Ignácz, Walter Alajos, Hartmann Lőrincz, Fok Antal és Reisz Lőrincz.

— **A magyarság térfoglalása.** Dévárról jelentik: Az erdélyi reformátusoknak vasárnap lélekemelő kettős ünnepe volt, mely valósággal magyar nemzeti ünnep jellegét öltötte magára. Kis-Barcsán és Piskitelepen ugyanis az ujonnan épült református templomok fölszentelése ment végbe, mely mindkét aktus a magyarság térfoglalását jelenti a már nagy részben elrománosodott községekben. A Kis-Barcsán lakó görög-keleti vallásu magyarság nagyobb része az utóbbi években visszatért ősei vallására és a piskitelepi református egyházközséggel képez most körlelkészséget. A nép saját hajlamai mellett különböző tényezők hatottak közre az uj viszonyok alakulására. — A kis-barcsai templom harmoniuma egészen s a harangok nagy részben a Szathmáry György országgyülési képviselő által gyüjtött pénzből vétettek. Kolozsvárról Szász Domokos püspök és Szász Gerő főjegyző szombaton este érkeztek az ünnepélyre. A kisbarcsai templomban, melyet intelligens közönség töltött meg, vasárnap reggel 8 órakor volt a felszentelési ünnepély s az ünnepi beszédet Thamo lelkész mondta, mire Szász püspök imát mondott. Piskitelepen Szász Gerő mondta az ünnepi beszédet, szintén nagy és diszes közönség jelenlétében. A kettős ünnepélyen Hunyadmegye értelmiségének szine-java valláskülönbség nélkül részt vett. Délután 2 órakor 150 teritékü lakoma volt.

— **Szédelgő.** R. Ferencz varjasi lakos azzal akar magának lovat szerezni, hogy a kezébe vesz egy rámaradt lópasszust s aztán kinéz magának egy lovat, mely hasonlit a lólevélben leirotthoz; kezében tartva egy olyan bélyegzőt, minő az ő passzusában van; egy óvatlan pillanatban rányomja azt a nézegetett lóra és egy kis idő mulva elkezd lamentálni, hogy ez az ő lova, melyet tőle elloptak, ime, itt van róla a passzus. Igy tett az aradi hetivásáron is, és csak Temesváron, hova a lovat megvették, kezdte azt visszakövetelni. A tulajdonos szerencsére igazolni tudták a ló eladását és vételét a legvilágosabban. A ló előzőleg egy bárónő volt, kitől egy gazda megvette s aztán eladta az aradi hetivásáron. Igy kisült a turpisság és a furfangos csalót a törvény elé állitották.

— **Magyar ember panasza.** Azt mondják Magyar Miska bátyánknak, hogy a nap kissé hamarább kél fel Bécsben, mint Budapesten.

— Ujra egy igaztalanság és jogsértés a német részéről — mondja rá Magyar Miska bátyánk.

— **Talált ló.** Nem sokat ér biz az, mert mikor a gyeptéren megtalálták, már akkor rég felvette a néhai nevet szegény ló. Ugy látszik, otthon lehelte ki páráját és gazdája vitte oda, hogy kikerülje a hosszu proczesszust. A hatóság azonban felbonczoltatta a leletet, konstatálandó, hogy nem volt-e ragályos betegsége. Nem volt. A szerencsétlen ló gyomorrepedésben hullt el. Nagyon sokat talált enni gabnából.

— **Zrinyi harangja.** Taszáron egy földmüves — mint a „Kaposvár“ irja — pinczét ásott a háza alatt és ott egy szép öt mázsás harangot talált. A leletet bejelentették a muzeum igazgatóságának, hogy a harangot valamely szakértő régész által vizsgáltassa meg, mivel a taszári plébánia-templom leváltárában levő régi okmányok tanusága szerint a Szigetvár ostroma elől menekülő nép a vár három harangját és templomi edényeit az ostrom előtt elhozta Szigetvárról és Taszáron elásta. A harangnak, melyet most a plébánián őriznek, igen szép hangja van. Most tovább ásnak és azt hiszik, hogy a szigetvári hős másik két harangját és templomi edényeit is megtalálják.

— **Bismarck és a hármas szám.** Nem rég egy statisztikus arra utalt, hogy a hármas szám Bismarck herczeg életében nagy szerepet játszott. A herczeg családi czimerén a jelige: „In Trinitate robur.“ A herczegnek minden karrikaturáján a hiressé vált három hajszál látható; három gyermeke van: Herbert, Vilmos és Mária (Rantzau grófné); három birtokának a neve: Friedrichsruhe, Varzin és Schönhausen; három háboruban vett részt, három békeszerződést kötött; létrehozta a három császár találkozást és megalapitotta a hármas szövetséget. Főleg három párttal kellett megküzdenie: a czentrummal, a szabadelvüekkel és a szocziálistákkal s végül három császárt szolgált: I. Vilmost, Frigyes császárt és II. Vilmost.

— **Gyónás-titok az igazság mellett.** Pelopannes városában augusztus 22-én hunyt el egy Photis nevü görög, akinek élettörténete nagyon megszivlelendő figyelmeztetés arra a biróra nézve, akinek halálos itéletet kell kimondania. Harmincz év előtt történt, hogy Chaleis közelében az országuton egy meggyilkolt ember holttestére bukkantak. A gyilkos a kést, amelylyel áldozata életét kioltotta, benne hagyta a holttestben. A megindított vizsgálat kideritette, hogy a kés Photis nevü kertész tulajdona volt. Photist elfogták; vallomását, hogy a szóban levő kést nemrég ellopták tőle, ügyetlen kifogásnak vették, annál is inkább, mert több körülmény ellene látszott bizonyitani. Photist a birák halálra itélték. Akkor Ottó volt Görögország királya, aki szigoruan üldöztette a vétkeseket és a gyilkosokkal szemben kegyelemről hallani sem akart. Igy Photis kivégeztetését is mindenki biztosra vette. A végrehajtás előtt két nappal Thera-szigetének vikáriusa kikallgatást kért a királynál. Kegyelmet esdett az elitélt számára, de Ottó király elutasitotta. Erre a lelkészen oly kétségbeesés vett erőt, hogy láttára a király megrendült, kivételesen megkegyelmezett és a halálos itéletet életfogytig tartó börtönbüntetésre változtatta. Két évvel később kitört az a forradalom, amely Ottó királyt trónjától megfosztotta. A forradalmi zavarok alkalmával kiszabadultak között volt Photis is, aki azóta tevékeny, szorgalmas életet élt és vagyonra tett szert. 1865-ben történt, hogy a vikárius maga nyilvánosságra hozta az „Aletheia“ nevü lapban okát, hogy miért ment Ottó királyhoz, Photis megkegyelmeztetését minden áron kieszközlendő. Elmondta, hogy pár nappal a halálra itélt Photis kivégzése előtt egy férfi jött hozzá és kérte, gyóntassa meg, mert nagy bün nehezül szivére. A gyónásnál elmondta, hogy gyilkosságot követett el, melyért mást akarnak kivégezni. A lelkész azonnal feltette magában, hogy a szerencsétlen Photis megmentésére minden lehetőt megkisért. „Tisztában voltam magamban azzal, — irta a vikárius — hogy a király előtt nehéz helyzetem lesz, ha a gyónás titkát meg nem szegem, de el voltam már arra is határozva, hogy vétek papi kötelességem ellen is, csakhogy egy ártatlannak életét megmentsem. Hogy ma fellebbentem a fátyolt az akkor történtekről, — fejezé be sorait a lelkész — teszem azt azért, mert az igazi gyilkos nem rég meghalt és mert ezen példa közlésével a birákra kivánok hatni, hogy a sulyos váddal terheltek vallomását vegyék kellő figyelembe, és végül az igazi bünös halála után kötelességem volt, miután Photisnak visszaadtam életét, becsületét is visszaadnom.“ Ez meg is történt; Photis köztiszteletbe jutott és a napokban élénk részvét mellett temették el. A görög lapok temetése napján ujból feleleventették a derék vikáriusnak 1865-ben megjelent levelét. Megjegyzendő, hogy ehhez hasonló eseteket az idősb Dumas is feldolgozott egyik regényében, mely annak egyik legpompásabbul megirt intermezzóját képezi.

— **A walesi herczeg utazása.** Az angol trónörökös szombaton fog visszatérni Hamburgból Angliába s részt fog venni a doncasteri versenyeken s azután Skócziába utazik. Skócziából október elején Magyarországba jő s nyolcz napig a legszigorubb inkognitóban vendége lesz Festetich Tasziló grófnak; Festetich gróf és neje, kik most a hamiltoni herczegnél, a grófné fivérénél vannak látogatóban, a doncasteri versenyek után azonnal hazajönnek, hogy a fenséges vendég fogadására az előkészületeket megtegyék.

— **Rövid hirek.** Szolnok városa főjegyzőjévé Gruber József eddigi aljegyzőt választották meg. — Gazdasági kiállitás volt e napokban Nagy-Szalontán is és több száz forintnyi dijakat osztottak ki; csak az a hiánya volt a kiállitásnak, hogy a szarvasmarha-kiállitásnak a száj- és körömbetegség miatt el kellett maradnia. — Baromfi-kiállitás lesz a jövő hóban Debreczenben is; a részletes programm megállapitása végett Parthay Géza, az orsz. baromfitenyésztő szövetkezet igazgatója e napokban oda utazott. — Hajdu-Hadház rendezett tanácsu város szintén visszafelé mozog: nagyközséggé készül átalakulni. — Szegedről a Fejérváry báró nevét viselő sorozred e hó végén Bécsbe vonul helyőrségbe. — Alberti-Irsáról irják, hogy ott egy Hiczkó Erzsi nevü kis leányon, kit veszett eb mart meg, a budapesti Högyes-féle intézetben végzett védoltások daczára kitört a veszettség.

—X— **Az „Entreprise des pompes funèbres“** *első temetés-rendező intézet Aradon* tudatja Tatár Justinának 1890. évi szeptember hó 3-án, életének 19-ik évében bekövetkezett halálát. Hült tetemei szeptember hó 4-én, délután 4 órakor fognak a Kórház-utczából a helybeli közsirkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Szinház.

— **„Ahol unatkoznak“**, ez a jól ismert kedves, szellemes vigjáték volt tegnap részben a drámai személyzet képességeinek bemutatására szánva. Ha feltétlen megelégedéssel nem is szólhatunk a tapasztaltakról, annyit örömmel konstatálhatunk, hogy a tavalyi szereplőkhöz olyan ambiciózus fiatal erők társultak, s annyi intelligenciát és rutint árultak el, hogy rövid időn a legélvezetesebb vigjátéki ensemble-ékra lehetünk elkészülve. Az előadás a maga egészében győzött meg főleg erről, amiben igen sokat köszönhetünk a Bácsné jeles, finom elegancziáju herczegnőjének, mely ma a vidéken páratlan. Szóljunk az uj naiváról mindjárt. Tárnoki Gizella, igen szép megjelenésü, s termetre is naivának van predesztinálva. Hangja csengő és temperamentuma igen élénk, s e mellett a szentimentálisabb gondolatok kifejezéséhez van szive. Hibája, — ami muló — hogy olykor tulságosan élénk, s ilyenkor a hangszinezés teljesen elvész beszédében s a diszkrécziő mozdulataiban. Susanja igen rokonszenves volt, a két fő jelenetben meginditott és méltán provokálta a közönség tapsait. Arányi Bella (Lucy) kedves jelenség, sugár alakkal s behizelgő hanggal. Nem sokat mondó szerepében is teljesen értelmes felfogást és annyi nyugodtságot árult el, amit kezdő voltától alig vártunk. Somlót (Rogé) már régen ismeri az aradi közönség, mint a vidéki szinpadokon páratlanul elegáns megjelenésü és nagy intelligenciáju müvészt. Ez volt mostani első bemutatóján is: tetőtől talpig szalon-ember. Havas Aranka (prefetné) uj szerepkörében teljesen helyén van; semmi kifogás nem érheti kedvességét és ismert szinpadi rutinját. Ugyanezt mondhatjuk Follinusznéról is, kinek nagy része volt az előadás összhangjában. Péchy (Bellac) és Tapolczayról majd kedvezőbb alkalommal mondjuk el nézetünket; az utóbbinak egyelőre csak annyi figyelmeztetést, hogy óvakodjék a tulságos akcziótól, melyre nagy hajlandósága van, amint a Bellac és Lucy üvegházi párbeszéde alatt nagyon is elárulta. Különben mindkettőtől a legjobbat várjuk. A rendezés igen kielégitett, s az epizód-szereplők helyes alkalmazása a szereposztás rendszerességét dicséri.

— **Ujdonság.** Az e heti ujdonság „Tyukodi Lőrincz familiája“ énekes bohóság lesz. — A szinházi előadásokhoz jövő héten, mig a katonazenekar távol lesz Aradtól, Boka Samu népzenész-társulatát szerződtette az igazgató Budapestről, ki előzetesen szombaton mutatja be játékát Nagy Lajosnál.

— **Egy kis — előleg.** Csóka Sándor szinigazgató levelet intézett a szabadkai szinügyi bizottság elnökéhez, melyben ezer frt előleget kért, vagy pedig ezer frtos kölcsön kieszközlését a szubvenczióra való betáblázás mellett. Mindez pedig azért kellene, mert máskép V. Margó Czélia asszonyt, ki tőle még e hóban előleg czimén ezer frtot kér, Szabadkára be nem viheti. Csóka igazgató hivatkozott ugyan arra, hogy Veröeknek (kiknek havi fizetésük 750 frt) az emlitett összeget szeptember és októberben igérte megfizetni. A szinügyi bizottság hosszabb eszmecsere után a kérelmet teljesithetőnek nem találta, már azért sem, mert ez a tanács jogköréhez tartozik. De biztositá Csókát, hogy ha a szini idény elején Szabadka igényeinek megfelelően szervezett társulattal vonul be, ugy azonnal tekintettel a magyar szinészet anyagi küzdelmeire, a szubvenczióknak két részletét fogja kiutalványoztatni.

Közgazdaság.

A talaj előkészitése tavasziak alá.

Arad, *szeptember 3.*

Minthogy a tavaszi vetemények alá a földeket sokan tavaszszal szántják fel, röviden elmondjnk, hogy mik az őszi szántásnak az előnyei, miből aztán az őszi szántás elmulasztásának következményeit, illetőleg hátrányait nem lesz nehéz kitalálni.

Semmi sem képes a talajt oly jól megporhanyitani, mint a téli fagy, melynek a legkonokabb talaj sem képes ellentállani. — Az őszszel felszántott s télen át fagyott talaj a legkedvezőbb fizikai változáson megy át, morzsái között a szoros összefüggés megszünik, tehát a vetőmag befogadására rendkivül alkalmassá válik.

A fagyás és felengedés következtében a talaj nemcsak szelidebbé válik, hanem kész növényi tápszerekben is gazdagszik, tehát termékenyebbé válik, ugy, hogy bátran azt mondhatjuk, hogy az őszi szántás fél trágyázással fölér.

Az őszi szántás a talaj nedvességi viszonyait is kedvezően szabályozza, mert a téli nedvességnek a talajba való beszivárgását előmozditja, másrészt pedig az alsóbb rétegek nedvességének elpárolgását megnehezíti, ami kivált száraz természetü, meszes, homokos talajban s oly vidékeken, ahol a tavasz többnyire száraz, kiváló fontosságu tulajdonság.

Az őszszel felszántott talaj ámbár több nedvességet vesz fel és tart vissza, mint a fel nem szántott, tavaszszal mégis könnyebben felszikkad, tehát hamarabb válik alkalmassá a vetőmag befogadására, tehát az őszszel felszántott talajba tavaszszal korábban vethetünk, mint a télen át szántatlanul hevertekbe.

A gyomok irtását is előmozditja az őszi szántás egyrészt azzal, hogy a gyomok fejlödését megszakitja, másrészt, hogy számos gyomnak a gyökeres szántás következtében olyan mélyen lejut a földbe, hogy e miatt tönkre megy, mig más gyommagvakat a téli fagy tesz tönkre.

Az őszi szántás tehát a tavaszi vetemények sikeres tenyésztésének egyik főfeltétele, melynek elmulasztása olyan hiba, melynek káros következményeit a mulasztó gazda nagyon megérzi.

A talaj minősége és állapota, valamint a termesztendő növények igényei szerint az őszi szántást többféle módon végezhetjük.

A legközönségesebb eljárás az, mely szerint az elővetemény tarlóját őszkor 15—20 cm.-re felszántjuk; de ezt az eljárást azért nem tarthatjuk nagyon helyesnek, mert a gyom-magvak igen mélyen a föld alá temettetvén, nem csirázik ki, hanem a tavaszi vetőszántással ismét a fölszinre kerülvén, kikelnek, s a vetéseket elgyomositják. Sokkal czélszerübb az az eljárás, melynél fogva az elővetemények tarlóját 8—10 cm. mélyen megszántjuk, s ismételt fogasolással a gyommagvakat kikelésre késztetjük, s aztán, mikor a szerves részek, tarlók és gyökerek részben már fölbomlottak, a földet vagy rendes mélységre, vagy különösen kapás növények alá jóval mélyebben felszántjuk, s egyuttal az altalajt is felporhanyitjuk. Ha peőig az őszi szántással a trágyát is alá akarjuk szántani, akkor, minthogy ily esetben a mély szántás ki van zárva, a mélyebb porhanyitás véget a szántást altalaj-porhanyitóval ellátott ekével végezzük.

Az őszszel felszántott és felporhanyitott földbe tavaszszal a magot vagy közvetlenül az őszi szántásra vethetjük, vagy a földet előbb megfogasoljuk; de a szükséghez képest előbb porhanyitunk, vagy a földet még egyszer, esetleg többször felszánthatjuk, ami mindig a talaj állapotától és a vetendő növény igényeitől függ, mert egyik esetben a szántás jobb, mint azt számos kisérlet alapján többször konstatálták.

Ha az őszkor megszántott talaj a vetésig sem ki nem gyomosodott, sem össze nem tömörödött, ugy a tavaszi szántás a zab, zabos bükköny, magbükköny és borsónál elmaradhat; ha talajunk porhanyó és tiszta, közvetlenül az őszi szántásra vetjük bele a magot szórva, ellenben kissé megkérgesedett talajt megfogasolunk s ugy vetjük bele a magot sorvetéssel. A betömödött felületü talajra a porhanyitót alkalmazzuk, melylyel a talajt 10—12 cm.-re meglazitjuk.

A porhanyitásnak a szántás fölött az az előnye van, hogy azonnal végezhetjük, amint a talaj felületesen megszikkadt, ellenben a szántással addig kell várni, mig a talaj bizonyos mélységig kellően kiszárad, mert különben nagy rögöket törnénk.

Ha az őszi szántást megtrágyáztuk, vagy ha a talaj annyira benyomosodott, illetőleg betömödött, hogy a porhanyitó elég jó munkát nem végezhet, akkor okvetlenül fel kell szántanunk a földet. Ez esetben tehát a szántás elkerülhetetlen. Az ilyen talajt tavaszkor felületes megszikkadása után gyomirtás czéljából jól megfogasoljuk s a fogasolást a vetőszántásig a szükséghez képest ismételjük s aztán a vetőszántást akkor végezzük, mikor a talaj a kellő mélységig, vagyis mintegy 15 czm.-re megszikkadt.

Későn vetendő növények számára a földet ismételten megszántjuk.

Agricola.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár forgalmi kimutatása 1890 augusztus haváról.

I. Betételek.

Álladék julius hó végén	frt	1.708.458·14
Betételek augusztus havában	„	148,667·68
Összesen	frt	1.857,125.82
Visszafizetések augusztus havában	„	162,624·21
Álladék augusztus hó végén	frt	1.694,501·61

II. Leszámitolás.

Váltótárcza-álladék julius hó végén	frt	1.145,700·54
Leszámitolt váltók aug. havában	„	311,694·41
Összesen	frt	1.457,394·95
Bejárt váltók augusztus havában	„	315,623·66
Váltótárcza-álladék aug. hó végén	frt	1.141,771·29

III. Előlegezések kézi zálogokra.

Álladék julius hó végén	frt	606.424·40
Előlegeztetett augusztus havában	„	33,577·84
Összesen	frt	640.002·24
Bejárt előlegek augusztus hóban	„	6,250·—
Álladék augusztus hó végén	frt	633,752·24

IV. Jelzálogos kölcsönök.

Álladék julius hó végén	frt	261,805·—
Előlegeztetett augusztus havában	„	11,900·—
Összesen	frt	273,705·—
Törlesztetett augusztus havában	„	360·—
Álladék augusztus hó végén	frt	273,345·—

V. Pénztárforgalom.

Álladék julius hó végén	frt	35,976·04
Bevételek augusztus havában	„	717,563·67
Összesen	frt	753,539·71
Kiadások augusztus havában	„	723,829·22
Pénztári álladék aug. hó végén	frt	30,68·49

Arad. 1890 augusztus 31-én.

Az igazgatóság.

Vegyes közlemények.

— **Mikor aratnak a világon?** Erre a kérdésre azzal lehet felelni, hogy mindig. Nincs az évben olyan hónap, amikor a föld valamely részén ne volna aratás. Januárban, midőn nálunk a mezőt még hó és jég takarja, Ausztráliában, Chili egy részében, az argentinai köztársaságban már aratnak. Februárban kezdődik az aratás Indiában és Felső Egyptomban, mig Alsó-Egyptomban márcziusban kerül a sor az aratásra. Aprilisban és májusban a világ nagy részén müködik a kasza. Igy Cyprusban, Persiában, Kis-Azsiában, Mexicoban, Cuba-szigetén, Algiriában, Közép-Azsiában, Chinában, Japánban, Marocczoban, Texasban, Floridában. Junius és julius hónapokban vannak legtöbb helyen, igy az al-dunai országokban, Görögországban, Magyarországon, Déloroszországban. Olaszországban, Spanyolországban, Portugáliában, Déli-Francziaországban, Eszak-Amerika legtöbb Államában, Németországban, Ausztriában, Eszaki-Francziaországban, Svájczban, Lengyelországban, Angliában. Augusztus hónapban Belgium, Hollandia, Eszak-Anglia, Columbia, Manitoba arat, mig szeptemberben Skóczia, Norvégia, Eszakoroszország kerülnek sorra. Október, november és deczember Eszak-Ausztrália, Peru, Dél-Afrika és Hátsó-India hónapja.

— **Apalovak vásárlása.** A földmivelésügyi miniszterium lótenyésztési osztálya értesiti mindama méntulajdonosokat, akik lovaikat megvétel czéljából bejelentették, hogy a bejelentett mének bizottsági megszemlélése Galantán szeptember 16-án, Szabadkán és Mezőhegyesen 17-én, Kaposvárott és Debreczenben 18-án, Eperjesen 23-án és Budapesten a lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság által október hóban rendezendő ménkiállitás alkalmával lesz.

Budapesti gabonatőzsde.

Szeptember 3.

Amerika ⅜ centtel olcsóbb kinálat. mérsékelt vételkedv, csendes irányzat, 22.000 métermázsa forgalom, változatlan árak.

Tavaszi buza 6.98—7.—; őszi buza 7.42—43; kukoricza 5.88—90; zab 6.10—11.

Szeszüzlet.

Szeptember 3.

B. Szesz. Készáru nagyban 51.50; kicsinyben 52.—; hordó nélkül, per 100 l. %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és érték-tőzsdén.

Budapest, 1890 szeptember 3.

Magyar aranyjáradék 4%	101.75
„ papirjáradék 5%	99.40
„ vasuti kölcsön	—.—
„ keleti vasuti államkötvény, I. kibocs.	—.—
„ „ „ „ II. „	—.—
„ „ „ „ III. „	101.—
„ földtehermentesi kötvény	—.—
„ „ „ záradékkal	—.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	—.—
„ „ földtehermt. kötv. záradékkal	—.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	—.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	104.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	—.—
„ nyereménysorsjegy-kölcsön	137.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	127.25
Osztrák járadék papirban	88.—
„ „ ezüstben	89.50
„ „ aranyban	105.50
1860-iki államsorsjegyek	138.50
Osztrák-magyar bankrészvény	967.—
Magyar hitelbank-részvény	352.75
Osztrák hitelintézet-részvény	307.—
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.30
20 frankos arany (Napoleond'or)	8.84
Német birodalmi márka	54.40
London	111.25
20 márkás arany	9.90

Szerkesztői üzenetek.

— **A „Budapesti Hirlap“-nak.** Az „Ábrányi Emil üldöztetése“ czimü czikkünket egyik budapesti munkatársunk irta. Mindenesetre tudtuk, hiszen olvastuk, hogy annak éle a „Budapesti Hirlap“ ellen van intézve, és mivel ismertük a „Budapesti Hirlap“ magatartását ez ügyben, ezért jelentettük meg a czikket. Az „igazságot tudva“, mint Önök irják, tettük ezt, mert a jezsuitizmusnak egy neme kell hozzá, hogy még az ausztriai lapokból is összegyüjtsenek minden Ábrányit ütő-verő sort azok, akik politikában eddig nagyon sokszor együtt harczoltak, fraternizáltak vele. Hogy Önök ezért olyan éktelen dühre gerjednek, és e furorban a tiz év előtti vidéki ellenzéki sajtónak minden együgyü kifejezését reánk és budapesti czikkirónkra szórják, az egyéni izlés dolga. De, anélkül, hogy az Önök csakugyan undort keltő hangját utánozni akarnók, — mint a kérdéses czikket szintén közölt lap — egyszerüen ide irjuk, hogy a „Budapesti Hirlap“-tól tisztességet tanulni nem fogunk, al-pari gorombaságaikat visszautasitjuk, és kijelentjük, hogy Barnumékhoz nem akarunk iskolába soha.

— **„Egy a közönség köréből.“** A felszólalás közölhetősége érdekében tudnunk kell a beküldő nevét. E nélkül nem közölhetjük.

— **K. I. dr.** A „Nyilttér“ sem hangjánál, sem tartalmánál fogva nem illik be lapunk keretébe. Az ilyen természetü polémiáknak mi soha nem nyitunk teret, mert lapunk közönségének izlésére vagyunk tekintettel első sorban, és ez minden tulságoskodást kizár lapunk bármely rovatából. — A beküldött összeget ma postán visszaküldtük.

Aradvárosi szinház.

Előbérlet 4. sz. — Előbérlet 4. sz.

Csütörtökön, 1890 szeptember 4-én:

Az ibolyafaló.

Nagyhatásu vigjáték 4 felvonásban, katonai gyakorlatokkal. Irta: Meser Gusztáv, forditotta: Paulai Ede.

Első felvonás: **A rágalom nyelve.** Második felvonás: „I lowe you.“ Harmadik felvonás: **Katonai gyakorlatok.** Negyedik felvonás: **„Az ibolyafaloné.“**

SZEMÉLYEK:

Rembach, ezredes, várparancsnok		Bács Károly.
Valeszka, leánya		Tárnoki Gizella.
Özv. Wildenheimné Zsófia		Havas Aranka.
Özv. Bellingné		Follinusné.
Özv. Berndtné		Bácsné.
Victor, unokaöcscse, huszártiszt		Somló Sándor.
Feldt Reinhardt, hivatalnok		Tapolczai Dezső.
Golewszky		Rózsa Dezső.
Schlegel		Palotai Antal.
Altiszt		Nyilasi Mátyás.
Péter, Victor szolgája		Dayka Balázs.
Minna, komorna		Takács Jolán.
Jáuos, öreg szolga		Takács József.
Első / Második	önkéntes	Kassay Győző. / Szabó Károly.
Közbaka		Temesvári Zolt.
Altiszt, őrségen		Erdélyi Miklós.
Első / Második / Harmadik	ur a társaságból	Szabó József. / Korcsek Pál. / Kerekes Mihály.
Első / Második / Harmadik	hölgy a társaságból	Farkas Lina. / Dercsényi Etel. / Zöldi Hermin.
Rembach szolgája		Czakó Vilmos.
Wildenheimné szolgája		Körmendi János.

Urak, hölgyek. Történik az 1-ső felvonás Berndtnénél, a 2-ik felvonás Rembach ezredesnél, a 3-ik felvonás egy helyőrségi várban, a 4-ik felvonás Wildenheimné jószágán. Idő: Jelenkor.

Kezdete 7 és fél órakor.

KIS LOTTO.

Brünn, szeptember 3:

61 58 59 69 42

Felelős szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.**

620—2—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságu földmivelésügyi m. k. ministerium 24500—III/9 1890. sz. rendelete nyomán a filokszerás szöllőknek a gyéritő eljárás utján való fentartásakor szükséges szénkéneg fecskendő készülékek és szénkéneg tartányok mily módon való beszerzésére vonatkozólag a következők hozatnak a szöllőtulajdonosok tudomására:

I. A szénkéneg ára:

a) a turói gyárban, — Trencsén vár megye, vasutállomás Zsolna, — métermázsánkint 15 forint;

b) az állami szénkéneg-raktárakban métermázsánkint 15 forint;

c) a bizományi raktárakban ezen 15 frtnyi áron felül a raktárkezelő hatóság vagy testület, az utolsó vasutállomástól a raktárhelyiségig való tengelyfuvar költségének fedezése fejében és ráktárkezelési dij czimén bizonyos mérsékelt pótilletéket vethet ki, mely a szénkéneg árához hozzá számitható.

II. A fecskendők ára:

A szénkénegező fecskendők ez idő szerint kétféle szerkezetben kaphatók:

a) a francziaországi (Vermorel-féle) Excelsior-készülékek, az eddigi 30 frtnyi ár helyett darabonkint 25 forintjával;

b) hazai gyártmányu (Muschinek-féle) Hungaria-fecskendők, dórabonkint 30 forintjával.

Ez utóbbi fecskendők, az alább felsorolt állami- és bizományi raktárakon kivül az előállitó Muschinek János géplakatosnál is rendelhetők (Budapesten, II., kapás-utcza 17.).

Már most megjegyeztetik, hogy ugy az állami, valamint a bizományi raktárak a kkzvetlenül Franciaországból hozatott, illetőleg a nevezett géplakatos által előállitott fecskendő készülékeket csak addig fogják raktáron tartani, mig a m. kir. államvasutak gépgyára ezen fecskendő készülékek gyártását meg nem kezdi. Azon időponttól fogva, midőn e fecskendők az államvasuti gépgyárban fognak előállittatni, mi — előreláthatólag a folyó év őszén fog bekövetkezni s miről a közönség annak idején hirdetmény utján értesittetni fog, — az állami és a bizományi raktárak csakis nevezett gépgyárból származó fecskendőket fognak raktáron tartani.

Az államvasuti gépgyárban előállitandó készülékek szintén a fentmegállapitott árakon, t. i. az «Excelsior» szerkezetüek 25 frtjával, a »Hungaria« szerkezetüek pedig 30 frtjával fognak áruba bocsáttatni.

A kettő közti öt forint árkülönbséget, az utóbb jelzett szabadalmazott szerkezetü fecskendőkért a szabadalom tulajdonosának fizetendő öt forint szabadalmi dij okozza.

Megjegyeztetik végül, hogy az államvasutak gépgyára azon időponttól kezdve, midőn a szénkéneg fecskendő készülékek gyártását megindítja, egyszersmind az elromlott készülékek javitását is el fogja vállalni.

III. Hová intézendők a megrendelések?

1. Szénkéneget lehet közvetlenül a turói gyárból rendelni; mely esetben a megrendelés a »rajeczi szénkéneggyár igazgatóságának (Dieling Gusztáv mérnök urnak)« czimezve, Bécsbe, IX., Fluchtgasse 2. intézendő.

2. Szénkéneg, fecskendő készülékek és tartányok iránti megrendelések még a következő állami és bizományi raktárakhoz intézhetők:

a) a budafoki állami raktárra nézve a budapesti,

b) a tarczali állami raktárra nézve a tarczali,

c) az érdiószegi állami raktárra nézve az érdiószegi,

d) a ménesi állami raktárra nézve a ménesi vinczelléiskola igazgatóságához,

e) az egri bizományi raktárra nézve Eger város tanácsához,

f) a beregszászi bizományi raktárra nézve a beregvármegyei gazdasági egyesülethez,

g) a medgyesi bizományi raktárra nézve Medgyes város tanácsához.

h) a pécsi bizományi raktárra nézve Pécs sz. kir. város közönségéhez,

i) a veszprémi bizományi raktárra nézve a veszprémmegyei gazdasági egyesülethez,

j) a gödöllői bizományi raktárra nézve a gödöllői borászati szövetkezethez.

Megjegyeztetik, hogy mindazoknak, a kik szénkéneget vagy fecskendőt vásárolnak, egyidejüleg megküldetik a ministerium által erre nézve kiadott kezelési utasitás.

IV. Merendelési határidők.

Tudvalevő dolog az, a mire az érdekeltek az emlitett kezelési utasitásban is figyelmeztetve vannak s a mire e helyt ujból felhivatik figyelmük: hogy a szénkéneggel való gyéritő eljárás az évnek három szakában lehet sikerrel keresztülvinni; és pedig:

a) a tavaszi gyéritést — a föld fagyjának fölengedése után — a szőlő nedvkeringésének megindulta előtt; tehát márczius hó folytán, az időjárási viszonyok szerint körülbelül április közepeig;

b) olyan időjárási viszonyok közt, melyek esetleg a tavaszi gyérités keresztülvitelét akadályozzák; vagy olyan nyirkos és kötött agyagtalajokban, melyek őszkor és tavaszkor nem birnak eléggé kiszikkadni: a nyári gyéritést a szőlő elvirágzása után — junius hó második felében és julius hóban lehet sikerrel keresztülvinni; végül

c] a harmadik gyéritési időszak az ősz, vagyis a szüret utáni idő, mielőtt a fagyok beállanak, tehát október és november hónapok.

Azoknak, akik állami, vagy bizományi raktárból szénkéneget kivánnak nyerni, vonatkozó megrendeléseiket — hogy azok figyelembe vehetők legyenek — legalább két hónappal azon gyéritési időszak beállta előtt, amely időszakban az eljárást keresztülvinni óhajtják, az illető raktárkezelőséghez kell juttatniok; és pedig

a) a ki a tavaszi, tehát márcziusi gyéritésre kivánt szénkéneget: legkésőbb január hó 1-ig;

b) a ki a nyári, tehát juniusi gyéritésre kivánja a szénkéneget: legkésőbb april 1-ig; és

c) a ki őszkor akar gyériteni: legkésőbb augusztus 1-ig (az idénre kivételesen szeptember hó 10-ig) az illető raktárkezelőséghez kell, hogy juttassa vonatkozó megrendelését, ugy a szénkénegre, valamint az eszközökre és tartányokra nézve is.

A jelzett határidőig beérkezett megrendelések foganatositásához szükséges szénkéneggel, tartányokkal és eszközökkel a raktárak az illető gyéritési időszak beálltáig fel fognak szereltetni, ugy, hogy ezen megrendeléseket kellő időben foganasithassák.

A határidőn tul beérkező megrendelések azonban csak annyiban fognak figyelembe vétetni, amennyiben azt az idején érkezett megrendelések foganatositása után netalán szabad rendelkezésre maradó készletek megengedik.

V. Szénkéneg-tartányok.

A szénkéneg szállitására jelenleg háromféle tartányok vannak használatban, és pedig:

1. a mintegy 500 kgm. és

2. a mintegy 100 kgm. ürtartalmu vashordók, továbbá

3. az ujabban használatbavett — 25 kg. ürtartalmu — csavarzárral elzárható czink-bádog tartányok.

1. Az 1. alattiak első sorban lehetőleg a szénkéneggyár és a raktárak közti forgalom ellátására lévén hivatottak: amennyire lehetséges, kerülendő lesz az, hogy a nagyobb tartányok a magán megrendelések foganatositása czéljából vétessenek igénybe.

2. A raktárakból aránylag távolabbi vidékekre irányuló vasuti szállitásokra alkalmasabbak az 1 mm. ürtartalmu kisebb vashordók. Miután azonban ilyenek e miniszteriumnak aránylag korlátolt számban állanak rendelkezésre, s igy azokat nagyobb számban hosszabb időre ki nem kölcsönözheti egyes birtokosoknak, ha nem akarja, hogy az egész forgalomban fennakadás álljon be: kivánatos, hogy azok a birtokosok, a kik aránylag nagyobb mennyiségben akarnak szénkéneget készletben tartani, az e czélra szükséges hordókat a miniszteriumtól az eredeti beszerzési áron megvásárolják.

Ilyen vastartányokból ez időszerint rendelkezésre áll:

a) 200 darab poroszországi (Lanrahüttei gyártmány;) áruk a zsolnai állomáson átadva 27 forint; (ezeket tartják eddig a legjobbaknak, minthogy nincsenek szögecselve);

b) 1200 darab francziaországi, ezeknek ára az állami vagy bizományi raktárakban átadva, darabonként 17 forint. Ezek eddig jó szerkezetüknél fogva jól használhatóknak bizonyultak és végül

c) 100 darab hazai gyártmány, melyeknek ára darabonként 15 frt 50 kr: ezeknél eddig az a hátrány találtatott, hogy a szénkéneg-tartányok által igényelt 10 légköri nyomást vem állják ki.

3. Miután a szőlőkben — különösen meredekebb fekvésü helyeken — még ezen kisebb vastartányok használata is gyakorlati nehézségekkel van egybekötve: a szénkéneg könnyebb kezelhetése czéljából készittetett a miniszterium kisebb, 25 kg. ürtartalmu bádogtartányokat, olyan kosarakban elhelyezve, melyek egyrészt a vasuton és kocsin való szállitásnál a tartányokat a sérüléstől megóvják és másrészt lehetővé teszik, hogy a szénkénegggel töltött tartányokat a kosárra erősitett kötél segélyével egy-egy munkás hátára emelve, a legmeredekebb helyekre is könnyen elvihesse.

Egy másik, nem kevésbé figyelembe veendő előnyük ezen kis tartányoknak az, hogy a miniszterium által igen mérsékelt áron — kosarastól együtt darabonként 2 forint 75 kron — bocsáttatnak a közönség rendelkezésére; és igy ezen tartányokat mindenki nagyobb megterheltetés nélkül beszerezheti.

Igen kivánatos, hogy azok a birtokosok, a kik szőlőiket állandóan gyéritetni akarják, nehány ilyen tartányt saját számlájukra szerezzenek, hogy ily módon az igényelt szénkéneget e legközelebbi raktárból saját tartányaikban hozatva, azt tetszés szerinti időben használhassák fel — nem lévén a tartányok záros határidő alatti visszaszolgáltatására kötelezve; s e mellett még a vasuton is — a tetemesen könnyebb tartányokban szállitott szénkénegért aránylag kevesebb szállitási dijat fizetnek. Annak pedig, a ki állami tartányban — vashordóban — hozatja a szénkéneget, szintén módjában áll a hordóban a gyérités befezte után netalán visszamaradt anyagot saját kis tartányába átüritve, az állami hordót a 3 havi határidőn belül visszaszolgáltatni.

A kik ilyen tartányokat óhajtanak szerezni, vonatkozó megrendeléseiket a legközelebb eső raktárkezelőséghez intézhetik. E tartányok megrendelésére nézve ugyanazon határidők érvényesek, mint a szénkéneg rendelésére (l. IV. pont a) b) a).)

VI. Kölcsönvett állami tartányok visszaszolgáltatása.

Mindaz, a ki nem a saját tulajdonát képező, hanem állami tartányban vásáról szénkéneget téritvényt állit ki a raktárkezelőnek azon kölcsönnyert tartányokról, melyekben a szénkéneget átveszi és kötelezettséget vállal arra nézve, hogy a tartányt azonnal a gyérités befejezte után, de mindenesetre legkésőbben az átvételtől számitandó három hónap lejártával, teljesen jó állapotban, bármentve visszaküldi azon raktárba, mely a szénkéneget kiszolgáltatta; egyszersmind kötelezi magát az üres tartánynak a raktárból a gyárba való visszaszállitásával járó költségeket is megtéríteni.

A ki ezen kötelezettségének eleget nem tesz:

a) mindaddig, mig a tartányt vissza nem küldte — további megrendelésének figyelembe vételére nem számithat;

b) az átvételtől számitandó három havi határidő lejártával olyannak tekintetik, mint a ki az addig vissza nem küldött tartányokat megvásárolta s ennélfogva a raktár — az ő költségére — a visszatartotthoz hasonló uj tartányokat szerez be, melyek ára tőle beszedetik; és pedig: az 500 kgos tartányok ára fejében 50 frt, az egy métermázsás és a 25 kgos tartányokért pedig a jelen hirdetmény V. 2. a) b) c) és V. 3. pontja alatt megállapitott összegek;

c) Amennyiben a kölcsönvett tartány sérült állapotban küldetnék vissza: az illető raktárkezelőség a tartányt az érdekelt fél költségére kijavittatja.

VII. Bizományi raktárak felállitása.

Felhivatik végül az érdekeltek figyelme arra, hogy a jelen hirdetmény III. pontja alatt jelzettekhez hasonló bizományi raktárak felállitását a ministerium mindazon érdekelt borvidékeken engedélyezni hajlandó, melyeknek közelében még ilyen raktár nem létesittetett; és a hol a felállitandó raktár kezelésére akár valamely hatóság, akár pedig az illető vidék védekezési szövetkezete, avagy gazdasági, vagy borászati egyesülete vállalkozni hajlandó; akként, hogy — anyagi felelősséget vállalva a bizományba nyerendő eszközök és anyagok értékeért — egyszersmind kötelezi magát arra, hogy a raktárt a ministerium által előirandó elszámolási módozatok mellett fogja kezeltetni.

Aradon, 1890. évi augusztus hó 30-án.

A városi tanács.

15107 | 890. 624—2—3

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy az idei kukoricza-törésnek a városunk határában levő földeknn való megkezdésére határidőül folyó év **szeptember 9-ike** tüzetett ki.

Arad sz. kir. város tanácsának 1890. évi aug. hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Aradvármegye alispánjától.

16154 | 1890. 615—3—3

Árverési hirdetmény.

A talpasi körösbid vámszedési jogának haszonbérbeadás utján leendő biztositása tekintetéből f. hó 29-én megtartott árverés a megkivánt eredményre nem vezrtvén, ezen jognak haszonbérbeadása szempontjából ujabbi árverési határnapul **f. évi szeptember hó 13.ik napjának d. e 10 óráját** irodai helyiségemben tüzöm ki, s arra árverelni szándékozókat azzal hivom meg, hogy ezen ujabb árverésen is a f. hó 6-án kelt 9639 | 890. sz. a. kibocsájtott árverési hirdetményben foglalt feltételek mérvadó.

Aradon 1890. augusztus hó 30-án.

Szathmáry Gyula,
alispán.

---

615 | 1890. gazd. sz. 3—3

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező s jelenleg Novák Jefta által bérben birt „posta rétnek“ 1891 évi január 1-től három évre bérbeadása iránt f. év **szeptember 9-én** d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 16 frt 40 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajáulatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1890. évi augusztus hó 18-án tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,
aljegyző.

M. kir. államvasutak. 76075 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak épités alatt levő zágrábi állomáson létesitendő uj felvételi épület előállitásánál teljesitendő munkák biztositására ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik.

A tervek, a költségvetési és az egységárjegyzéki minta, a szerződési tervezet, az ajánlati minta a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek f. évi augusztus hó 25-étől kezdve Budapesten a m. kir. államvasutak igazgatóságának magasépitményi ügyosztályában (Andrássy-ut 73. III. em. 39. ajtó) és Zágrábban a m. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 órától d. u. 12 óráig vasár- és ünnepnapokon d. e. 9 órától déli 12 óráig megtekinthetők.

A munkák tárgyában teendő ajánlatok legkésőbben f. é. szeptember hó 13-án déli 12 óráig nyujtandók be alólirt igazgatóság jogügyi osztályánál (Andrássy-ut 73. földszint 27. ajtó.)

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és a következő felirattal ellátva nyujtandó be:

„Ajánlat a zágrábi uj felvételi épület létesitése körül szükséges munkák teljesitésére.“

Megjegyeztetik, hogy csak a költségvetésben felsorolt összes munkákra vonatkozó ajánlatok vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok benyujtását megelőző nap azaz f. évi szeptember hó 12-én déli 12 óráig 6000 frt azaz hatezer o. é. bánatpénz lezz a m. kir. államvasutak központi főpénztáránál (Andrássy-ut 75, földszint) vagy készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Az éttékpapirok a névérték 90 százalékával, de ha azok árfolyama a névértéken alul áll, ugy a napi árfolyam 90 százalékával számitva fogadtatnak el bánatpénzül.

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgáltatnak tárgyalás alapjául.

Posta utján beküldött ajániatok és bánatpénzek téritvény mellett adandók fel.

Budapest, 1890 augusztus hóban.

Az igazgatóság,

„Utánnyomat nem dijaztatik.“

Tégla- és mészgyárak.

Alulirott válalkozik a külön szabadalmazott

szakaszos-kör-kemenczéknek

épitésére és pedig akár felső- akár alsó tüzeléssel és ugy nagybani mint kicsinybeni gyártáshoz.

Átveszi továbbá az egész téglavető gyárak épitését és berendezését, a szükséges tervek, gépek és téglasajtók szállitását; felügyelő személyzetnek és tapasztalt munkásoknak szerzését; magára vállalja a szakmányban való gyártást és a készénsükséget tekintetében kezességet vállal arra nézve, hogy **2 métermázsa porköszennel 1000 darab** törés nélküli, jól kiégetett **téglát** és **20 métermázsa kőszénnel 100 métermázsa meszet** fog előállitani. — Százakra megy azon czégek száma **Német-** és **Oroszországból**, valamint **Románia** és **Ausztria-Magyarországból**, melyek számára a legjobb bizonyitványokat állitottak ki, ezek között Ő Excellentiája gróf **Zichy, Luczenbacher** Pál utódai, **Hódmező-Vásárhely** és **Zala-Egerszeg** közönsége, **Zsoldos** Ferencz gyártulajdonos Szentesen, **Viktorin** bányatulajdonos Melnikben, Ő magassága **Lobkowitz** herczeg, **Hoffmann** Prágából, lovag **Riedenau** Bécsben, **Bergmann** Gablenzben, gróf **Chorinsky J.** Hohenstadtban, **Nyitra** város közönsége. Ez időszerint pedig mint müszaki vezető működik a gurahonczi tégla-, keramit- és cementgyárak épitésénél:

VOJACZEK J. H.

volt müszaki épitőmester Boroszlóban, a körkemenczék épitési szabadalmának tulajdonosa, épitési vállalkozó és különleges müépitész tégla-, mész- és cementgyárak, valamint fütő- és tüzelő-berendezések tervezése és felállitásában.

Alapittatott 1865-ben.

ARADON: Templom-utcza 2. **BÉCSBEN:** II. Prater-utcza 63.

599—5—12

Ilyen szép és hosszu hajat

csakis az én **cs. és kir. kizárólag szabadalmazott**

Rezeda göndöritő hajkenőcsöm

növeszthet, melynek rendszeres használata után a fejnek legkopaszabb részein is dús hajzat keletkezik, az ősz és vörös hajszálak pedig sötét szint öltenek. — Ezen kenőcs csodálatos módon erősiti a fejbőrt, már nehány nap multán a korpaképződést teljesen megszünteti; a hajnak kihullását pedig a legrövidebb idő alatt egészen és mindenkorra megakadályozza; természetes fényt kölcsönöz a hajnak és azt

hullámfürtüre

göndöriti, az őszüléstől pedig a legmagasb életkorig megoltalmazza. Kellemes illatja és pompás kiállitása által a legválasztékosabb piperearsztalnak is diszére válik.

Egy tégelynek ára használati utasitással (7 nyelven) **együtt 1 frt 50 kr., postánküldéssel 1 frt 60 kr. o. ért** — Elárusitók tetemes százalékban részesülnek.

Gyár és központi fő szállitó rakhely nagyban és kicsinyben

POLT KÁROLY illatszerésznél

Bécsben, 8-ik kerület, Josefstadt, Josefstadtstrasse Nr. 32.,

aki számos szabadalomnak tulajdonosa. — A fönebbi czim alatt küldendők minden megrendelések, a honnan azután az összegek előre beküldése vagy postán való utánvétele mellett minden rendelkezés a leggyorsabban foganatositattak.

Valódi és hamisitatlan minőségben Aradon is kapható és pedig 31319—20

ELIAS ARMIN úr illetszerkereskedésében a templomutczában.

Pályázati hirdetmény.

A szabadságtéren az október 6-iki szoborleplezési ünnepélyre felállitandó tribüneök elkészitése iránt pályázat nyittatik.

A pályázati zárt ajánlatok f. évi **szept. 9-ének d. e. 10 órája** a városi mérnöki hivatalnál nyujtandók be, a hol a részletes feltételek előzőleg megtekinthetők.

Aradon, 1899. aug. 30.

A tribüneök felállitására kiküldött albizottság.

14650/1890. sz. 625—1—*

Hirdetmény.

A nagyméltóságu magy. kir. belügyminiszteriumnak az 1891. évi január hó 1-én országszerte megejtendő népszámlálással kapcsolatos 54532/890. sz. leirata nyomán elrendeltetik, hogy a minden egyes önállóan számozott háznál levő és emberi lakásul használt, külön fedél alatt levő melléképületek a rendőrség és adóügyi osztály negyedmesterei által összeirattassanak és feltünő helyen fekete festékkel, alszámokkal láttassanak el

Erről Arad sz. k. város közönsége azon felhivással értesittetik, miszerint házösszeirási alszámoknak a ház falára festését ne csak türje, de azt a népszámlálás teljes befejezéséig az eső által való lemosás vagy bárki által szándékolt megsemmisittetéstől is a népszámlálás sikere érdekében óvja.

Arad, 1890. augusztus 30-án.

A városi tanács.

Nyomatott az „Aradi nyomdatársaság“ nyomdájában.